

SZARVASI ÚJSÁG

A KERESZTÉNY NEMZETI POLGÁRSÁG LAPJA.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 360 k.
Fél évre 180 k.
Negyedévre 90 k.
Egyes szám 6 k.

Felélős szerkesztő: Dr. SALACZ ELEMÉR. — Felélős kiadó: GULYÁS PÁL.
Laptulajdonos: a Szarvasi Kisgazdák és Földművesek Pártkör.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: III. K. BELICZEY-UT 115. SZÁM.

Hirdetések mm sora
2-50 K, Apróhirdetés
10 szög: 50 K,
Hivatalos hirdetések
nyel garmond sora
10 K, Nyilt-tér so-
ronként 20 korona.

MEGJELENIK MINDEN PÉNZEKEN REGGEL.

Halott mozdonyok.

Immáron egy hete lesz, hogy vannak a MÁV-nak füttelen mozdonyai, amelyek nem röpítenek embereket és árukat az ország kimondhatatlan gazdasági kárára. Ennek oka pedig a mindenki által tudottan nem gazdasági, hanem politikai hatalmi okokból eredt Salgótarjáni sztrájk, amely egy-maga tízezer vagonnal csökken-tette az idei széntermelést. Mert világos, hogyha az egész országra ártalmas salgótarjáni sztrájk következtében nem maradt volna a föld mélyében az a tízezer vagon szén, akkor most Csonka-Magyarországnak nem lennének füttelen, halott mozdonyai, nem benuit volna meg az eddigi forgalom is akkor, amikor az eddiginél nagyobb forgalom zavartalanságára lenne szükségünk. Mert hisz-n csak a zavartalanul működő és egyre növekvő méretű vasuti forgalom hozhatja meg, vagy legalább is mozdíthatja jelentékenyen elő az annyira óhajtott olcsóbbodást és ezáltal a jobb és könnyebb megélhetést, melynek éppen ellenkezőjét eredményezi a vasuti forgalom megbénítása.

Lám, de így fest valójában az a szociáldemokrácia, amely mindig a polgársággal való együtt működés hajlandóságát, az ország újjáépítésében való részvételt hangoztatja.

Szép kis részvétel!

A polgársággal parolázni akarást azinlelő vöröskéz, amint ezt céljai megkivánják, mozdonyainkat kártató vörös ököllé alakul át. A vörös képmutatás legundokabb fajtája ez: jajgatni drágulás miatt,

másokra kenni a bünt, de egyedül csinálni az árdragítást tervszertűleg, szakszervezeti uton, a marxai elnyomortási elmélet programja szerint.

Igazán illt az ideje, hogy e képmutatás álcárat lerántsák és a vörös ököltre vas ököllet sujtsanak le az ország illetékesei.

Pártélet.

Választmányi ülés. A szarvasi kisgazdák és földművesek pártkörének választmánya f. hó 5-én tartotta rendes havi ülését, melyen elhatározta, hogy megrendeli a tőzsedéi árjegyzésekről szóló hivatalos távirati értesítést. Ez mindennap a hirdetményi táblán lesz kifüggesztve. Elhatározta továbbá a választmány, hogy a pártkör most elkészült nagy termét két mellékelyiséggel, butorokkal és villanyvilágítással lakodalmak tartása céljából a párt tagjainak rendelkezésére bocsálja. E végett a tagoknak a pártkör gondnoki hivatalához kell fordulni.

Pártértekezet. A szarvasi kisgazdák és földművesek pártköre a múlt vasárnap délután Borgulya Pál elnök elnölete alatt értekezetet tartott, melyen a tagok nagy számban vettek részt.

Az értekezetlen dr. Salacz Elemér pártügyszésmertette az úgynevezett „buzapénzek“ ügyének mikéntállítását és az igen kétséges kimenetelű pereskedés helyett elfogadásra ajánlotta a választmány azon javaslatát, hogy az érdekelte gazda közönség ezeket a buzapénzeket ajánlja fel a járási gazdasági bizottságnak egy járási gazdasági iskola létesítésének alapja javára. Borgulya Pál pár-

toló hozzászólása után az értekezet a javaslatot egyhangulag elfogadta.

Elnök bejelentette, hogy Szarvas község fennállása 200 éves fordulója alkalmából íródott történelem azon hiánya, hogy abban néh. aranykeresztes Kiss Mihálynak a földszerzés körüli hervadtatlanság érdemeiről egy szó említés sem történik, képviselőnk közbenjárására rövidesen pótolva lesz. A megértő létszégért, amelyet ez ügyben a főszoigabíró és Biki N. Imre h. főjegyző tanusítottak, az értekezet nevezetteknek köszönetet szavazott.

Elnök bejelent, hogy a törvényhatósági bizottság 1/6-os megyei pótdadót vetett ki a Horthy-akció javára. A gazdák már akkor hozzájárultak ez akcióhoz, amidőn közülük többen, a hatóság felhívására vagy jó szántukból az aratási munkáknál több munkást alkalmaztak a szükségesnél. Hozzájárultak ehhez akkor is, amidőn eddig körülbelül 2 vaggon gabonát adományoznak a szarvasi munkanélküli szegények részére. Figyelmeztet azonban arra, hogy amidőn a gabona megajánlására irányuló mozgalom megkezdődött, a főszoigabíró azt mondotta, hogy az önkéntes adományok az esetleges kivetésbe be lesznek számitva, most pedig azt mondotta a főszoigabíró neki, hogy ez nem lehetséges. Ö egyébként csak a tényállást ismertetli és nem határozatot akar provokálni. Ez az egyes kerületbeli érdekeltek dolga, akik legokosabban tennék, ha ezt a dolgot megbizottjaik után ismétnék el a főszoigabíróval és a főjegyzővel. Az értekezet ez ügyben nem is hozott határozatot.

Ezután előterjesztette az elnök, hogy a f. évi dec. 2-án Szarvason 8 megyebizottsági tagot fognak az 1914. évre érvényes volt országgyűlési választási névjegyzékbe felvettek választáni és pedig az I. és III. kerületekben 2—2-öt, a II. kerületben pedig 4-et. Ezzel kapcsolatban rámutatott arra, hogy már akkor, amidőn képviselői megbízólevelét átvette, kijelentette, hogy nem harcot keresni, de — amennyiben csak lehet — békét szolgálni akar. Ezért a megyebizottsági tagválasztásoknál is azt tartaná tüdővönsnek, ha az a többi társadalmi osztályokkal történő békes megegyezés alapján folyca le és pedig akként, hogy a kisgazdapárt a maga részére 3 helyet biztosítsa, míg a többi az intelligencia, az iparosság és a munkásság által jelölték által töltötnék be, minden választási harc nélkül. Tekintettel azonban arra, hogy ez a kérdés most került először a párt elé, kéri a tagokat, hogy gondolkozzanak a kérdés feleit és ebben a jövő vasárnapi értekezleten döntsének. Az értekezlet ekként is határozott.

Felhívta elnök a tagok figyelmét arra, hogy ha egész ingatlan vagyonválságukat még e hónapban kifizetik, úgy ennél a buzaára még 3000 koronában lesz számítva, míg azoknak, akik e váltásznak csak egy részét fizetik ki, 11 ezer koronás buza valutában kell a fizetést teljesíteni és a %/os kedvezményben sem részesülnek. A gazdasági felszerelés váltászának fizetésénél pedig arra figyelmeztet, hogy azok, akiknek számos állataiból a románok elvitték és állományukat még nem pótolták, azok a váltásig leszállítását kérhetik.

Nemzetgyűlési képviselőnk bejelentette ezután, amit lapunk múlt számában már jeleztük, hogy nov. 15-ike után, amidőn a nemzetgyűlés összeült, be szándékozik lépni az egységes pártba. Ezen elhatározásának indokát abban adta, hogy nem tartja helyesnek azt a szélsőségesen liberális és Vázsonyiék felé húzó irányzatot, amelyet a mostani ellenzéki blokk képvisel, de másrészt úgy véli, hogy kisgazda és általában kerületi érdekekben is többet tehet akkor, ha belép az egységespártba, amelynek nagyatádi Szabó Istvánon kívül tagja már minden

csizmás képviselő. A párt egyhangu helyesléssel vette tudomásul képviselőnk ezen politikai állásfoglalását, s ezzel az értekezlet véget is ért.

SzIMTK Erzsébet-téri sporttelep

Vasárnap, délután 1/2 3 órákor

SzIMTK—Törökvész

II. osztályu bajnoki mérkőzés.

Utasítás a házadóról.

Megjelen a házadóról szóló törvény végrehajtása tárgyában utasítás. E szerint házadó alá tartoznak a tényleg emberi lakásul szolgáló vagy erre célra alkalmazott lakóházak. Ez adó alá esik a lakóház telken emelt, külön földel alatt álló egyéb állandó jellegű épület is.

A házadó alóli mentességek felsorolása után a törvény kimondja, hogy a házadót a tulajdonosok, illetve a hasznélvező fizeti.

A házadó megállapítása szempontjából a házakat két csoportba osztják:

1. Olyanok, amelyeket a tulajdonos maga használ, 2. olyanok, amelyeket bérbé adt.

Az adót az első csoportnál becslés után, a másodiknál a bevétel után állapítják meg. Az adó alapja bérbeadott épületeknél az adóévt megelőző utolsó évnegyedben járó nyers haszonbér jövedelemnek egy teljes évre átszámított összege. Ha a bért nem évnegyedenként fizetik, úgy adó alapul az adó évt megelőző november hónapra eső nyers házbérbjövdelemnek 12 hónapra átszámított összegét kell venni.

Bérbé nem adott épületek után is csupán átmenetileg az 1923 évre szóló házadó fizetésénél a haszonérték megállapításánál irányadó szabály az, hogy a házadó az illető épület után eddig fizetett adóteléket tiszteresét nem haladhatja meg.

E szabály csak oly épületekre áll, melyek 1922-ben házosztályadó alá estek és 1923-ban nem bérbeadás után hasznosítottak, hanem maga a tulajdonos használja.

Házadó fejében fizetendő községekben a nyers bérbjövdelem, illetve a haszonérték 15%—a.

A ház lényeges birtokosa köteles minden év november havában a ház nyers bérbjövdeleméről illetve haszonértékről bevallást adni, melyekről égiserményvt kérhet. Az adózó jogosult a haszonérték megállapítására szolgáló becslésnél saját költségén ellenőrző szakértőt alkalmazni.

Ha valamely épületre vagy épületrésze ideiglenes adómentesség megállapításának van helye, ezt a használtba vételtől számított 30 nap alatt írásban kell kérni a pénzügyigazgatóságtól.

Adóörlesnek van helye, ha az épület lebontás vagy elemi csapás folytán megszűnik, vagy tűz, árvíz, háború, vagy földrengés által megrongálódik, ha a bér egészben vagy részben behajthatatlan.

A kivetett házadó jogosultságának és mérvének kérdésében a kivetett adóról szóló értesítés kézbesítésétől számított 30 nap alatt felebbezésnek van helye a pénzügyigazgatósághoz. Ennek halálozata ellen a közigazgatási bírósághoz panaszt lehet beadni, amelynek azonban már halasztó hatálya nincs.

Az adócsásás büntetés alá esik. A házadó után utadón kívül más állami pótdadót kivetni nem szabad.

Ezen utasítás 1923. jan. 1-én lép életbe, de a kivetés elömun-kálatait már a folyó évben megkezdik.

HIREK.

Felhívás.

Közudomású tény, hogy a románok által 1919. évi december havában rekvirált és Budapestre szállított gabona után fizetelt pénzek hiatalombhoz küldettek, ahol azok ma is őriztetnek.

A pénzek szétosztása régebben megkísérletelt, de már az előkészítő munkálataknál kttint, hogy a hiteles és minden tekintetben megbízható névjegyzék hiányában az sem állapítható meg, hogy ki és mennyi gabonát szállított be, s vajon az illeték részesültek e már közvetlenül térítvényben, vagy sem?

Egyes igényjogosultak a vármegye ellen pert is indítottak, de a gyulai kir. Törvényszék, mint II-od fokú bíróság kimondotta, hogy a kezükben alatt álló pénzek, a már fentebb előadott okokból, egyénileg nem oszthatók.

Miután kétségtelen, hogy ezen pénzek a gazdaközönség által szervenett károk résznént megtérítéséből származnak, önként vetődött fel a gondolat, hogy ezen egyénileg azok nem

szelhető pénzek oly célra fordíttassanak, melynek előnyeit, ha közvetve is, de elsősorban a gazdaközönség élvezze. A gazdaközönség vezetőivel, de különösen Borgulya Pál nemzetiügyei képviselő ural feljuttatott tárgyalások arról győzték meg, hogy ezen célt legalkalmasabban szolgálja egy Szarvason felállítandó „Járás Mezőgazdasági iskola.”

Az érdekeltek gazdák értekezlete f. évi november hó 5-én egyhangulag elhatározta, hogy ezen összeggel szolgálni kívánja ezen nagyfontosságú cél, s a maga részéről is kívánatosnak tartja a gazdasági iskola felállítását.

Felhívom mindazokat, akik a fentjelzett időben a románok részére gabonát szállítottak, de ennek pénzbeli ellenértékét még fel nem vették, a mai napról számított 45 nap alatt hivatalommal jelentésként be vajon hozzájárulnak-e a november 5-én megtartott gazdákértekezlet határozatahoz, vagy igényük-e jogosnak vélt térítésüket?

Megjegyzem, hogy akik ezen határidőn belül igényeltek be nem jelentik, otybá fognak vetetni, mint akik kövelesekkel lemondottak és illetőleg a gazdákértekezlet határozatához hozzájárultak.

Hiszem, hogy polgártársaim átérzik a mezőgazdasági iskola fontosságát és előnyeit s lemondanak azon pénzekről, melyek minden filléréhez csak átok fűződik.

Ha mindannyian így gondolkoznak áldozatkészségre tudjuk szerkeszteni a közönséget, sőt magát az államot is, s megvetjük alapját egy olyan kulturális intézménynek, mely a maga nevében első lesz a magyar Általodón.

Szarvas, 1922. évi november hó 8-án.
Dr. Sebauer, főszolgabíró.

— **A földadó.** A földadó kedvezményes befizetése nov. 15-ig megiejté hosszabbítva. Ezzel kapcsolatban érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy községünkre kb. 52 millió földadó lett kivétel amellyből okt. 31-ig 34 millió folyt be.

— **Ügyészválasztás.** A kondorosi fogasztási és értekesítő szövetkezet igazgatósága legutóbbi ülésén a szövetkezet ügyészévé Dr. Salacz Elemér ügyvédet választotta meg.

— **Csodabogár.** A „Pesti hirlap” mult pénteki számában olvassuk a következőket: „Az Eötös-alap tiszteletbeli tagja. A szarvasi tanítóegyesület délelőtti ünnepélyes közgyűlést tartott, melyen Molnár János igazgató tanítónak adták át az Eötös-alap le. tagsági oklevelét. Pataki János lelkes előki megnyitója után az oklevelet ünnepi beszéd kíséretében Rákos István, az Eötös-alap elnöke, adta át. Este az ünnepelt és a fővárosi vendégek tiszteletét hangversenyt és táncmultságot rendeztek az „Árpád-

szálló” dísztermében.” Eddig rendben van. De most jön a csodabogár. Irja ugyanis folytatónak a nevezett lap: „Dankó Soma veterán szarvasi igazgató tanító pedagógiai és társadalmi munkásságáért szintén melegen ünnepelték.” Kár hogy az említett fővárosi szarvasi tudóstója adós maradt azzal a felvilágosítással, hogy hol történt ez az ünnepelés. A kizörgéknél vagy a holdban?

— **Köszönet.** A szarvasi helyi tanító-egyesület elnöksége ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik az okt. 29-ki ünnepélyes közgyűlésen jelen voltak, továbbá azoknak, akik tárgysorsjátékhöz nyereménytárgyakat adományoztak, nem különben azoknak is, akik az előadásokon szerepeltek, és akik az előadásokon résztvettek.

— **Esküvők.** Palyó Márton és neje Zsuzsika leányát Bertók Mihály, Mariska leányát Kiszely Mihály f. hó 16-án d. u. 3 órakor az új-templomban, — Kondacs Pál és neje Erzsike leányát Mravik János f. hó 15-én d. u. 2 órakor az ó-templomban, — Boldizsár Sándor és neje Sándor fia Molnár Juliskát f. hó 18-án d. u. 3 órakor az öcsödi ref. templomban, — Tóth András és neje András fia Tóth Rózsikát f. hó 11-én d. u. 2 órakor a b.-szentandrási róm. kath. templomban vezeti oltárhoz.

— **Nincs gyufa.** A kormány tudvalevőleg maxímálta a gyufa árát Valószínűleg ennek következtében a szarvasi boltokban egyik napról a másikra azt a választ kapta a gyufát vásárolni akaró, hogy gyufa, az nincs. A gyufa e büveszi gyorsasággal való eltűnésének oka iránt kíváncsiskodók azt a felvilágosítást kapták, hogy a gyufagyárak roskadnak a gyufakészletek alatt, de gyufát nem adnak. Hát ez nagyon szép. De még sem tartanók érdektelennek, ha a hatóság némi érdeklődést tanusitana a szarvasi kereskedő uraknál az iránt, hogy raktáraikból ilyen csodás gyorsasággal hogy tűnhet el a gyufa, amely van, de még sincs.

— **Árverés.** F. hó 11-én Szombaton délután 3 órakor I. ker. Betlehem utca 484 szám alatt egy női varrógép bírói árverésen készpénzfizetés. mellett a

legtöbbit ígérőnek, szükség esetén a becsáron alol is, el fog adatni.

— **Villanyvilágításunk.** Azoknak jóvoltából, akik az önmálló szarvasi villamos telep felállítására helyett a mezőturuli áramvétel szavazták meg, legutóbb ismét és napokon át részünk volt a villanyvilágítási műzériákban, amelyekkel nem először és valószínűleg nem is utoljára szórakoztat bennünket a mezőturi villánytelep. Furcsán hat ezzel szemben az, hogy képviselőtestületünk éppen most elfogadta, bárha csak elvben is, a villanyos bizottság azon javaslatát, hogy az órák fogyasztók minden hektowatt óráért 3 kor. 50 f. helyett 10 koronát, az általánofogyasztók pedig minden 36-os lámpáért 100 kor. helyett 360-át fizessenek és pedig okt. 1-ől kezdődőleg. Sovány vigasztalás a nagymérvű drágulással szemben az, hogy a képviselőtestület garanciális biztosítékot kér Mezőturól arra, hogy a jövőben az eddighez hasonló világiatási műzériák előfordulni nem fognak s hogy olyan általánofogyasztóknak is engedtessek meg az órabeszerezés, akik csak 1—2 lámpát égetnek. A történeti hüség kedvéért megjegyezzük, hogy Előjáróságunk átiratilag kért Mezőtur polgármesterétől felvilágosítást a legutóbbi világiatási zavarok okáról és egyben megnyugtató ígéretet arra, hogy a jövőben ilyen zavarok előfordulni nem fognak. Ertesültünk szerint az Előjáróság ez az ígéretet meg is kapta, amivel és a mezőturi villanyvilágítással most már egészen kinn vagyunk a vízből.

— **Felülfizetések.** Az 1922. okt. 29-iki tanítói előadás alkalmával felülfizettek: N. N. 10, özv. Fabó Jánosné, Mihálik János, Czupra János 40—40 Bernát János 100, Janecsko Pálné 140, Kliment Judit 100, Kondacs Mihály 10, Nagy Sándor 100, Megyik N. 20, Kovács N. 40; Sinka János 40, Balázs Györgyné: 20, Kovács György 40, Kohut János 80, özv. Dr. Lengyel Sándorné 300, Thuri György 100, Illés István 40. Domoki Iduska 200, Dr. Mázor Elemér 340, N. N. 60, Kovács Károly mérnök 200, Podani János 240, Bányó Béla 240, Andrassy Dezső 120,

